

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 291. — ŠTEV. 291.

NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 12, 1925. — SOBOTA, 12. DECEMBRA 1925.

VOLUME XXXIII — LETNIK XXXIII

POLITIČNI POLOŽAJ V EVROPI

Francoski kabinet je imel v 96 urah že svoj tretji sešatek. — Izvedenci poslanske zbornice ne soglašajo glede programa finančnega ministra. — Komunistični poslanec je napadel Združene države.

Poroča Wilbur Forrest.

PARIZ, Francija, 11. decembra. — Tretji sešatek kabineta Brianda v teku šest in devetdesetih ur je kazal včeraj resnost političnega položaja, ki se je razvil iz načrta Loucheurja, da se poveča obdačenje naroda tekom 1926 za osem tisoč milijonov frankov. Kampanja proti finančnemu ministru je zavezala definitivno obliko in vsled tega je položaj nekako sličen onemu, v katerem se je nahajalo ministrstvo Painleveja oktobra meseca, ko ni hotel takratni finančni minister Caillaux odstopiti.

Louis Loucheur je sklenil boriti se s svojimi nasprotniki in vsled tega je vlada Brianda v velikih zadregah, z zmanjšanim upanjem na uspeh v poslanski zbornici za Loucheurjev program finančne rekonstrukcije.

Finančna komisija poslanske zbornice je razmišljala danes o fiskalnih odredbah ter živahno aplavdirala izvajanjem poslanca Marcela Cacheina, komunističnega voditelja. V petnajst minut trajajočem govoru je izjavil, da se poteza Amerika za svetovno razoroženje, da pa je to le hinavščinja, ker so znašali izdatki Amerike tekom poslovnega leta sedemnajst tisoč milijonov frankov.

To je vaše ameriško razoroževanje, je vzkliknil Cachein. — Francija se bo razorožila, a Amerika more dati prvi vzgled razoroženja.

Cachein se pritožuje, da bo spravile amer. tirjatve v Evropi slednjo v stanje bankrota ter vprašuje, če se hoče Francija po istem vzorcu kot Nemčija, Poljska, Italija, Belgija, povreči istemu robstvu.

RIM, Italija, 11. decembra. — Ko je bila v poslanski zbornici završena debata glede delavske predloge, je rekel ministrski predsednik Mussolini, da je treba smatrati to predlogo kot vojno odredbo.

Po mojem mnenju, — je izjavil Mussolini, — se nahaja italijanski narod neprestano v vojnem stanju.

Zanaprej bodo imele v Italiji veljavo edinole fašistovske delavske unije. Edinole voditelji fašistovskih delavskih unij bodo smeli posredovati v sporih med delom in kapitalom.

Vsak štrajk, katerega ne bo proglasila fašistovska delavska unija, bo nasilno zatrt.

Nadalje je izvajal Mussolini:

Po mojem mnenju bo prihodnjih pet ali deset let odločilnih za Italijo. Unela se bo mednarodna borba ter se bo nadaljevala z vedno naraščajočo ostrino. Mi smo na to mednarodno bojišče precej pozno dospeli in baš vsled tega ne smemo tratiti svojih moči.

Narodom ne preostaja drugega kot živeti ali pa politično umreti. Narod, ki politično umre, je postavljen v vrsto kolonij. Narod, ki hoče živeti, se pa mora boriti in vztrajati.

Ta nova delavska postava se je rodila v ozračju moralne in politične odločnosti. Ta odločnost je plod odločne vlade. Dokler bo stal italijanski narod na svojih nogah, toliko časa bo trajala ta njegova odločnost.

Sprejeta postava določa tudi posebna prisilna razsodišča v delavskih sporih, ki pa po mnenju Mussolinija ne bodo prišla dostikrat v poštev.

Italijanski delavci in italijanski kapitalisti vedo, da morajo rešiti vsak spor brez štrajkov in brez izprtij. Ta zavest je baje najboljša garancija za bodoči mir v industriji.

ZENEVA, Švica, 11. decembra. — Vodstvo Lige narodov je nočjo zvečer sklenilo povabiti Združene države, naj se udeležijo razoroževalne konference, ki bo v kratkem sklicana.

IZ ŠPORTNEGA SVETA

Slika nam predstavlja Harolda Red Grangea, ki je takorekoč preko noči postal najslavnejši ameriški football igralec. Pred kratkim sklenil z neko kinematografsko družbo pogodbo za 300.000 dolarjev. Na levi je njegov manager.

Kabinetni načrti Pavla Hindenburga

Predsednik von Hindenburg bo razmišljal o načrtih glede sestave nemškega kabineta. — Odločna zahteva socijalistov.

BERLIN, Nemčija, 11. dec. — Vse državno-zbornske stranke, vključene v takozvano "veliko koalicijo", so obvestile predsednika von Hindenburga, da so pripravljene stopiti v pogajanja za stvarjenje kabineta, brez ozira na to, kdo bo imenovan na mesto ministrskega predsednika ali kancelarja. Splošno se domneva, da bo novi kancelar Hans von Luther, in da se bo temu posrečilo izenačiti težkoče med socijalisti in nemško ljudsko stranko.

Socijalisti zahtevajo, da brani republika, s svojimi uradniki vred, slednjo pred vsakim poskusom, da se nanovo uvede mo-narhijo in da se odobri washingtonski dogovor, ki določa podporo nezaposlenih v smislu socijalističnih principov, da ostanejo davki na lastnino neizpremenjeni in da se Nemčija čimprej pridruži Ligi narodov.

Za prostost govora.

WASHINGTON, D. C., 11. dec. — Senator Borah je vložil včeraj v kongresu tri zakonite predloge, ki so se vse obračale proti politiki administracije.

Prva predloga hoče razveljaviti polnomoči državnega departamenta, da izključi iz dežele take osebe kot je bil grof Karolyi in njegova žena.

Druga predloga se tiče priznanja sovjetske Rusije in tretja povrnitve med vojno zaplenjenega premoženja Nemcev, v znesku trestih milijonov dolarjev, ki se še vedno nahaja v rokah kuratorja takozvanih "sovražnih inozemcev".

Medina zavzeta.

JERUZALEM, Palestina, 10. decembra. — Iz zanesljivih virov se je izvedelo, da so vojaki Wahabi plemena zavzeli mohamedansko sveto mesto Medino. Kralj Ali iz Hedžasa se je s preostanki svoje armade umaknil v Jeddah, kjer ga je sprejela v zaščito neka angleška križarka.

Vabilo bo jutri izročeno amerškemu poslaniku v Bernu, ki ga bo sporočil v Washington.

Na konferenco bosta povabljeni tudi Rusija in Nemčija. Besedilo vabila, s katerim bo povabljen Rusija, se bo razlikovalo od ostalih.

Brat policijskega komisarja aretiran.

Brat newyorškega policijskega komisarja je bil aretiran na farmi, kjer se je pripetil umor. Pred izvršenjem dejanja se je vršilo baje močno popivanje.

CORNING, N. Y., 11. dec. — Okrajni državni pravdnik, Guy McCheney, skuša zbrati sedaj ves dokazilni material, tako v Connecticutu kot v tej državi, da spravi v soglasje umor Timothy Shea iz Campbella. Umor je bil izvršen v sredo zvečer ali v četrtek zjutraj na farmi, ki je last newyorškega policijskega komisarja Enrighta.

Michael Enright, brat komisarja, je bil aretiran ter vržen v ječo v Bath, ne da bi se dvignilo proti njemu kako posebno obtožbo. Okrajni pravdnik bo odločil v kratkem, če naj se dvigne proti njemu obtožba. Michael Enright, ki je star štiri in šestdeset let, je v odsotnosti svojega brata nadzoroval farmo ter je baje priznal, da sta skupaj s Shea v sredo zvečer "precej pila". Ko so prišli Michaela, so našli na njegovi obleki sledove krvi in nadelje je slonela ob steni hiše sekira, ki je bila omadeževana s krvjo. Sledove krvi se je našlo nadalje na porcu in dvorišču, kar kaže očividno, da je bil Shea ubit v bližini vrat hiše in da so njegovo truplo pozneje zavalili v neki jarek, kjer so ga pozneje našli.

Shea je bil tukaj dobro znan. Rojen je bil v Adison ter je živel v takajšnji okolici s kratkimi presledki.

Okrajni pravdnik Cheney je namignil danes, da bo mogoče dvignjena proti Michaelu Enrightu obtožba radi umora po prvem redu. Dosedaj pripravljeni dokazilni material bo upravičil tako obtožbo in okrajni pravdnik je naročil Šerifu, naj deluje v tej smeri.

Proizvedovanja okraj. pravdnika kažejo, da je bil umor najbrž posledica močnega popivanja.

Poziv voditelja Druzov.

BEIRUT, Sirija, 17. decembra. — Voditelj vstajskih Druzov, sultan Atráš, je pozval k vojakom vse moško prebivalstvo od 20. do 60. leta. Tozadevno poročilo je izdal danes zastopnik francoske vlade.

Finančna politika v Jugoslaviji.

Sam jugoslovanski finančni minister je priznal, da so davčna bremena dosti prevelika. Imovinski davek z vsemi dokladami bo odpravljen.

Finančni minister dr. Stojadinović je imel v radikalnem poslanskem klubu ekspozé o proračunskih dvanajstinah ter je med drugim izjavil: Za leto 1925—26 določena svota izdatkov znaša 12.2150 milijonov dinarjev. Zvišanje se predlaga, ker so se povečali krediti za ministrstva agrarne reforme, prometa in vojne, kakor tudi za pokojnine in invalidske podpore. Nato je finančni minister utemeljeval potrebo povečanja dohodkov, ki pa jih bo treba poiskati drugje ne v davkih, ker je davčna obremenitev prebivalstva že itak znatna. Zlasti je naglašal, da so davki v Jugoslavini zelo veliki in je objavil zato odpravo imovinskega davka z vsemi dokladami. Ta določba se bo nanašala tudi na Hrvatsko, Slavonijo in Slovenijo. Nadalje se bo odpuščalo 12 odst., ki bi se naj izterjali za zaostale davke preteklih let. Ubožnim državljanom se bo dovolilo, da plačajo zaostale davke v obrokih.

Nato je minister razpravljal o cenah kmetijskih proizvodov. Nazadovanje teh cen je pripisovati zvišanju svetovni produkciji. Na svetovnem trgu se je pojavila kot proizvajalec Rusija. Letos je bilo na vse svetu pridelane več pšenice kakor pred vojno. Minister upa, da bo zmanjšanje izvozne celine na pšenico vplivalo na cene pšenice v državi.

Dalje je razpravljaval minister o določbah finančnega zakona in obrazložil vzroke, ki so prisilili vlado, da predlaga tiho likvidacijo Hrv.-slav. gospodarskega društva. Konkurz tega društva bi bil težak udarec za zadruge v Hrvatski in Slavoniji. Razen tega se bo z likvidacijo preprečil del škode, ki bi nastala s konkurzom. Za svoto 13 milijonov dinarjev prejme država dve hiši v Zagreb, ki se cenita na 12 milijonov dinarjev. Glede valutne politike je izjavil, da se izvaja sporazumno z Narodno banko. Ministrov namen je, nadaljevati sedanjo politiko, da se doseže stabilizacija dinarja in prepreči hitro skakanje ali padanje naše valute. Nadalje se je bavil finančni minister z odkupom sladkorne tovarne na Čukarići. Njegov tozadevni predlog je vlada sprejela, četudi stoji finančni minister načelno na stališču, da ta tovarna državi ni potrebna in da bi državi ne bilo treba spuščati v taka podjetja, ker je pokazala izkušnja, da je država slab trgovec in slab industrijalec. V tem primeru pa ni bilo nobene druge rešitve, ki je v ostalem samo začasna.

Glede na določbe finančnega zakona o upokojenih je finančni minister ugotovil, da znašajo izdatki zanje v letu 1925—26 dvakrat več kakor leta 1924, ker so bile draginjske doklade povišane.

Petnajst let ječe zastran veleizdaje.

BERLIN, Nemčija, 11. dec. — Walter Pullerjahn, bivši uradnik kemične tovarne v Whittenau, je bil spoznan na Lipskem krivim veleizdaje. Sodišče ga je obsodilo na 15 let ječe.

Baje so mu dokazali, da je prodajal razne skrivnosti tujezm-skim vladam.

NESREČA V ROVU V ALABAMI

Encinšestdeset premogarjev je umrlo vsled eksplozije plina v Alabama rovu. — Petnajst jih je ušlo poškodbam in pet jih je bilo resno obžganih pri eksploziji v Cahaba poljih v bližini Birminghama.

BIRMINGHAM, Ala., 11. decembra. — Eno in šestdeset premogarjev je včeraj izgubilo svoje življenje, ko se je završila eksplozija plina v napravah Overton Mine št. 2, Alabama Fuel and Iron Company v Cahaba poljih, južno od Birminghama.

Nepojasnen plinska eksplozija danes zjutraj je zajela može v rovu, kojega glavni hodnik je dva tisoč čevljev pod površino. Skoro vsi so bili žrtvi.

Eksplozija se je završila malo potem, ko je pričela ob osmih zjutraj delati dnevna posadka. Soglasno s superintendentom rova je šlo 108 mož na delo. Ob času nesreče je delalo sedem in dvajset mož onstran obsega eksplozije. Od eno in osemdesetih jih je prišlo ob času eksplozije ven petnajst nepoškodovanih, pet pa jih je bilo opaljenih. Preostali pa so ali mrtvi in improvizirani morgi kopalnice ali pa še leže v nižjih hodnikih rova.

Največ življenj je bilo izgubljenih v sedmem nadstropju. Reševalci, ki so vrnili na površino, številni med njimi izčrpani in brez sape, izjavljajo, da nimajo nikakega upanja, da bi bil še kdo živ v rovu.

Willford Powell in Charles Edith, člana enega reševalnih oddelkov, sta se vrnila na površino včeraj zvečer. Izjavila sta, da je napravila eksplozija velikansko zmedo v notranjosti rova in da je bilo njih napredovanje zelo počasno vsled strupenih plinov.

Videla sva može, nekatere naslonjene na zid, druge pa ležeče vznak, — je rekel Powell.

Uradniki niso mogli na noben način pojasniti eksplozije. Pravijo, da je bil rov sicer znan kot plinast, da pa so instalirali vse mogoče varnostne odredbe.

Cene živil so poskocile. Komunistična zarota na Finskem.

WASHINGTON, D. C., 11. dec. — Podrobne cene živil so v mesecu, ki se je končal dne 15. novembra, poskocile, soglasno s poročilom delavskega departamenta, za dva do petih odstotkov, in sicer v petindvajsetih mestih. Najvišje povišanje cen je bilo opaziti v Butte in Louisvillu, kjer je znašalo povišanje cen živil do štirih odstotkov, dočim je znašalo v drugih krajih nekoliko manj.

Povišanje, katero je bilo opaziti v letu, ki se je končalo dne 15. novembra, je znašalo v pet in dvajsetih mestih od osem do štirinajstih odstotkov.

LONDON, Anglija, 10. dec. — Iz Helsingforsa poročajo, da je prišla tamošnja policija na sled obširni boljševiški zaroti. V zaroti je baje zapletenih tudi več finskih častnikov.

Položaj v Siriji.

BEIRUT, Sirija, 10. decembra. — Protikristjanski fanatiki so opustošili več vasi v bližini Homsa ter odvedli več sto vaščanov s seboj. V splošnem je položaj v Siriji neizpremenjen.

DENARNA IZPLACILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$18.80 2000 Din. — \$37.40 5000 Din. — \$93.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 9.20 500 lir \$22.00

300 lir \$13.50 1000 lir \$43.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljkatve, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po mogočnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnapi; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roke.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.—

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street

New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 4687

